

RETSPOLITISK FORENING
www.retspolitik.dk

HØRINGSSVAR

**Høring over udkast til lovforslag om ændring af retsplejeloven
(Nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager)**

Sagsnummer: 2017-731-0018

1. Indledning

Lovforslagets bemærkninger indledes med at fastslå, at ”Sagsbehandlingstiden i straffesager må ikke være unødigt lang. Det er vigtigt for retssamfundet generelt og for både forurettede og sigtede, at hver enkelt straffesag behandles rigtigt, effektivt og med den fornødne hurtighed, fra anmeldelse modtages, til en eventuel straf afsnes”.

Retspolitisk Forening kan fuldt ud tilslutte sig denne betragtning. Navnlig forekommer det helt rimeligt og fair at anføre, at sagsbehandlingstiden ikke må være *unødigt* lang.

Foreningen kan videre tilslutte sig den valgte problemstilling som et kernepunkt i de retspolitiske overvejelser. Der vil således altid være et spørgsmål om balance mellem den sigtedes/tiltaltes retssikkerhed og den hurtighed, hvormed en straffesag kan gennemføres fra anmeldelse til påbegyndelse af afsoning, lige som ressourceforbruget ved en sags behandling givetvis må spille en rolle.

Det fremgår af bemærkningernes pkt. 1.2.1., at: ”hensynet til sagsbehandlingstiden tillægges betydeligt større vægt end i dag”. Udgangspunktet for lovforslaget er således at tilvejebringe en anden balance mellem de ovennævnte hensyn, end hvad der kan udledes af gældende ret. Dette er ikke ubetinget til skade for sigtede/tiltalte, idet en kortere sagsbehandlingstid kan medvirke til at fjerne megen usikkerhed og navnlig i sager med forudgående varetægtsfængsling bidrage til en hurtigere afklaring af den varetægtsfængslede fremtidige livssituation. Tillige spiller som anført også hensynet til den/de evt. forurettede en væsentlig rolle.

Det virker imidlertid, som om ministeriet med de valgte forslag anskuer problemstillingen som et ”enten-eller”-spørgsmål. Enten ændres forsvarets vilkår, eller også bliver sagsbehandlingstiden ”unødigt” lang. Det bør vel her tages i betragtning, at de ressourcer, der er til rådighed for politiet og anklagemyndigheden er langt større, end hvad en forsvarer har mulighed for at råde over, samt at denne er helt afhængig af det materiale, som modtages fra politi og anklagemyndighed samt den hurtighed, hvormed dette formidles videre til forsvareren og dermed sigtede/tiltalte. Det spiller naturligvis en væsentlig rolle for tilrettelæggelsen af forsvaret, hvornår i forløbet materialet modtages. Forsinkelser i sagsbehandlingen kan således ikke, som det forudsætningsvis synes at fremgå af lovforslaget, i det væsentligste nødvendigvis tillægges forsvaret.

Her spiller det også ind, at politiet har et efterforskningsmonopol forstået på den måde, at en forsvarer efter retsplejeloven kun i yderst begrænset omfang på egen hånd kan foretage eller iværksætte selvstændig efterforskning, men er henvist til at anmode politiet om at foretage sådanne yderligere efterforskningsskridt, som forsvareren og sigtede/tiltalte finder påkrævet. Den slags anmodninger bliver ikke altid behandlet så effektivt og hurtigt, som sagens behørig fremme kræver det, og med nærværende forslags tendens til nedprioritering af hensynet til sigtedes/tiltaltes forsvar kan man befrygte, at disse problemer bliver endnu større.

Det fremgår af bemærkningerne (s.7) at, Justitsministeriet i december 2016 iværksatte en analyse af straffesagskæden (dvs. processen fra anmeldelse til politiet af en lovovertrædelse frem til en eventuel strafafsoning) med henblik på at kortlægge sagsgangene i retssystemet og identificere, hvor de væsentligste udfordringer opstår. Resultaterne af og præmisserne for denne undersøgelse fremgår ikke af lovforslagets bemærkninger, og ses ikke at være brugt i argumentationen for de foreslåede ændringer.

Det fremgår ganske vist af videre af bemærkningerne (s. 15). at data fra Domstolsstyrelsen eksempelvis viser, at forsvarerne de seneste år har været den væsentligste eneårsag og/eller medvirkende årsag til, at politisk fastsatte målsætninger for sagsbehandlingstid ved retterne i volds- og voldtægtssager ikke overholdes. Det forekommer ikke rimeligt på baggrund heraf at foretage helt generelle ændringer af adgangen til at vælge forsvarer på baggrund af risikoen for forsinkelser i sagsgangen ved retterne. Foreningen har tilsvarende bemærkninger om de situationer, der er omtalt (bemærkningerne s. 58) som sager, hvor en ønsket forsvarer vil medføre en forsinkelse på mere end 4 uger i sammenligning med, at en anden beskikkes som forsvarer.

Retspolitisk Forening er ikke bekendt med grundlaget for Domstolsstyrelsens data. Foreningen skal derfor henstille, at Justitsministeriet som bilag til lovforslaget vedlægger det nævnte datamateriale, således at Folketinget selvstændigt kan tage stilling til – og offentligheden erfare – hvorvidt det er en generel tendens, at forsinkelser i disse sagskategorier er den væsentligste eneårsag og/eller medvirkende årsag til, at sagsbehandlingstiderne ved retterne ikke kan overholdes.

I den forbindelse kan det oplyses, at der i visse rets- og politikredse synes at have udviklet sig en tendens til, at forsvarere i visse sager først beskikkes og inddrages, når efterforskningen er slut og tiltale er rejst og retten har berammet hovedforhandlingen. I Retspolitisk Forening har nogle medlemmer, der praktiserer som advokat, således i de sidste tre måneder i flere tilfælde oplevet, at retten i Glostrup har meddelt, at den og den person, som er tiltalt, og hvis sag er berammet til hovedforhandling på en angiven dato, har ønsket den pågældende som forsvarer. Når så man har modtaget sagsakterne, er det fremgået, at den tiltalte allerede ved den første politikontakt (i alle tilfælde Københavns Vestegns politi) flere måneder i forvejen, hvor han blev sigtet, havde anmodet om at få præcist denne advokat som forsvarer. I ingen af disse sager har der i sagens natur været tale om varetægtsfængsling, ligesom de alle har været af relativt beskedent omfang, men dog med påstand om frihedsstraf af en vis varighed. Konsekvensen af et forløb som her beskrevet er, at det er meget svært, for ikke at sige umuligt, at få imødekommet anmodninger om

yderligere relevante konkrete efterforskningskridt, idet forsøg derpå bliver udlagt som forsinkelser af sagen.

Det bør afslutningsvis tillægges stor vægt, at den sigtedes/tiltaltes samarbejde med forsvareren gives de bedst mulige rammer. Dette indebærer bl.a., at valget af en forsvarer, uanset om denne vælges blandt de beneficerede eller er valgt udenfor denne kreds, gives de bedst mulige betingelser for at komme sit virke.

2. Bemærkninger til lovforslagets enkelte punkter

2.1 Ad 1: Ingen bemærkninger.

2.2 Ad nr. 2: Foreningen finder, at en lovbestemt hovedregel om, at der ved beskikkelse af en bestemt advokat, ikke tilkommer den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, er at indføre en stramning af de gældende bestemmelser af rene procesøkonomiske hensyn. Det har hidtil været overladt til retten at anvende en sådan regel, og Retspolitisk Forening finder at den gældende retstilstand også i procesøkonomisk henseende næppe kan give anledning til de store betænkeligheder. En regel som den foreslåede vil endvidere kunne medføre yderligere forsinkelser, såfremt en advokat ved et udvidet rejseforbehold protesterer og kærer en evt. kendelse om spørgsmålet.

Når det så tillige i bemærkningerne (s. 50) anføres:” Der lægges således op til, at i det omfang retten efter gældende praksis ville undlade at tage et rejseforbehold, skal retten fremover i samme omfang i medfør af det foreslåede § 334, stk. 3, bestemme, at der tilkommer den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til”, forekommer bestemmelsen overflødig og bør således udgå af lovforslaget, fordi den skaber uklarhed om, hvad der er lovgivers hensigt.

2.3 Ad nr. 3-6: ingen bemærkninger.

2.4 Ad nr.7: Den gældende regel i rpl. § 733 stk. 2 foreslås ændret, så beskikkelse kan nægtes, hvis den ønskedes forsvarers medvirken *væsentligt vil forsinke* sagens behandling, og er en ændring af det gældende § 733, stk. 2, 1. led. Det er hensigten, at den foreslåede regel skal have et videre anvendelsesområde end den gældende regel. (Bemærkningerne s. 58). Det anføres videre smst.:”Det er således hensigten med det foreslåede § 735, stk. 3, nr. 2, at hensynet til sagsbehandlingstiden fremover skal vægtes tungere i forhold til sigtedes frie forsvarervalg, end det er tilfældet i dag”. Det angives, at dette skal forstås således, at en forsinkelse på mere end 6 uger (3 uger for særligt prioriterede sager) skal kunne udelukke en person fra beskikkelse.

Retspolitisk Forening finder dette forslag særdeles betænkeligt. Navnlig i større og komplicerede sager med mange vidner og tekniske beviser, hvor der er berammet eller kan forventes berammet mange retsdage, er det af afgørende betydning for sigtede/tiltalte, at der kan beskikkes en forsvarer med særlig indsigt i sager af den pågældende art. Advokater med sådanne kvalifikationer vil ofte være stærkt efterspurgte og som følge heraf i forvejen optaget af flere og større sager. Det synes ikke påvist, at den gældende retstilstand har betydet forsinkelser i et omfang, at retssikkerhedsmæssige overvejelser gør en så væsentlig ændring påkrævet.

- 2.5 Ad nr. 8: Foreningen har alene bemærkninger til forslagets § 736 stk. 1 nr. 2. Det fremgår af bemærkningerne s. 64, at: "Fremover vil der i forbindelse med, at tidspunktet for hovedforhandlingens skal fastsættes, i almindelighed være mulighed for mod sigtedes ønske at beskikke en ny forsvarer, hvis den nye forsvarers medvirken forventes at forkorte sagsbehandlingstiden i væsentlig grad".

Dette er uantageligt og retssikkerhedsmæssigt stærkt betænkeligt for tiltaltes forsvar, der grundlæggende er baseret på et samarbejde mellem forsvarer og klient. Det anføres lidt senere smst. at ved en forkortelse fra eksempelvis 3 måneder til 1 måned, er der tale om en så væsentlig tidsgevinst både absolut og relativt, at beskikkelse af ny forsvarer bør ske *alene* af den grund, medens en tidsbesparelse på det samme antal måneder, når det gælder mere langstrakte sager, der evt. kan begrænses fra 9 til 7 måneder ikke i sig selv kan antages at medføre beskikkelse af en ny forsvarer.

Dette er forkasteligt og forekommer som en generel tilsidesættelse af en forsvarers mulighed for en grundig forberedelse af sagens retsmøder alene med henblik på at opnå en tidsgevinst.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne under nr. 7.

- 2.6 Ad nr. 9: ingen bemærkninger.
- 2.7 Ad nr. 10: Den foreslåede bestemmelse er alt for kategorisk til at kunne bruges i den virkelige verden i alle situationer uden undtagelse. Den bør derfor ændres til en hovedregel, som retten i givet fald kan beslutte at undtage fra.
- 2.8 Ad nr. 11-20: Ingen bemærkninger.

København, den 12. februar 2018

Bjørn Elmquist
Formand

Leif Hermann
Medlem af bestyrelsen